

Contribuția femeilor la crearea produsului intern brut

Activitatea economică nu poate fi evidențiată separat pe criterii de sex, educație, acționariat, etc., pentru că rezultatele economice - producție, produs intern brut, exporturi, importuri – sunt rezultatul acțiunii combinate a capitalului și a forței de muncă, în proporții și cu productivități diferite, care nu pot fi înregistrate statistic.

1. Introducere

Sistemul Conturilor Naționale nu are printre prevederile sale structurarea economiei naționale pe alte criterii decât ramuri de activitate și sectoare instituționale.

Ramura reprezintă o grupare de unități cu producție omogenă (care reunește unități cu activitate economică locală). În prezent se utilizează Clasificarea Activităților din Economia Națională (CAEN) Rev. 2 cu 99 de diviziuni, care permite agregarea pe cele patru mari sectoare ale economiei naționale: agricultură, industrie, construcții și servicii.

Sectorul instituțional reprezintă ansamblul unităților instituționale care au un comportament economic asemănător. Unitățile instituționale sunt clasate în sectoare în funcție de două caracteristici reprezentative pentru comportamentul lor economic: categoria de producător și natura activităților și a funcțiilor principale. Ansamblul de unități instituționale rezidente (unități care au centrul de interes pe teritoriul economic al unei țări) se grupează în cinci sectoare instituționale: societăți nefinanciare (S11), societăți financiare (S12), administrații publice (S13), gospodăriile populației (S14), instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației – IFSLSGP (S15).

2. Premise și metode de estimare

În general în analiza macroeconomică există cerințe de dezvoltare a tipurilor de structuri utilizate pentru produsul intern brut și alte agregate macroeconomice.

Pe parcursul perioadei de tranziție o structură des utilizată a fost aceea a produsului intern brut pe forme de proprietate. Până în anul 2009, chiar Institutul Național de Statistică producea și publica structura produsului intern brut și a valorii adăugate brute pe forme de proprietate evidențindu-se **contribuția sectorului privat**.

În prezent s-a dezvoltat în Uniunea Europeană și implicit în România o statistică pentru sectorul investițiilor străine, respectiv pentru filialele străine. În acest caz sunt disponibile informații disponibile despre valoarea adăugată brută creată de filialele străine.

Având în vedere practic imposibilitatea partajării contribuției capitalului și muncii la crearea produsului intern brut, o statistică pe sexe nu s-a dezvoltat.

De asemenea, pentru o astfel de evaluare se au la bază următoarele convenții:

- generarea exclusivă a PIB de către populația ocupată;
- productivitățile sunt aceleași între bărbați și femei;
- combinarea muncii salariale și a celei nesalariale, specifică fiecărui sector nu influențează rezultatele economice dintr-o ramură.

În cadrul Comisie Naționale de Prognoză, sub formă de cercetare, s-a evaluat cu aproximație o asemenea contribuție, prin corelarea structurilor produsului intern brut cu structurile de ocupare. Pentru a lua în calcul toate categoriile de ocupare, unde ponderea femeilor este evidențiată statistic, s-au utilizat: structura produsului intern brut pe sectoare instituționale, pe ramuri de activitate și pe venituri. Importantă este structura pe sectoare instituționale a produsului intern brut, deoarece se poate analiza distinct sectorul public (S13) și sectorul financiar (S12), unde ponderea femeilor în populația ocupată este mult peste media națională.

3. Caracteristici ale ocupării

Structura populației ocupate după participarea la activitățile economice devine tot mai importantă în ultima vreme și constituie unul din factorii esențiali ai progresului unei națiuni

Participarea pe piața muncii a femeilor în termeni de ocupare, este strâns legată de contextul socio-economic-cultural, spre exemplu anumite activități profesionale considerate a fi „natural masculine” precum și de modul în care puterea economică și politică este distribuită în societate.

Ponderea femeilor în total populație ocupată la nivelul anului 2014 era de 43,8%, în scădere față de anul 2013 cu 0,2 puncte procentuale.

Din analiza structurii populației feminine ocupate pe activități ale economiei naționale reiese ca activitățile cu un pronunțat grad de feminizare a populației ocupate, peste 60% în anul 2014, au fost:

activitățile financiare, învățământ, sănătate, asistență socială, activitățile culturale și recreative:

- principala activitate economică în care femeile ocupă cea mai mare pondere de 66,3% este „intermedieri financiare și asigurări”, în creștere față de anul 2013 cu 0,6 puncte procentuale;
- femeile reprezentau 63,1%, în creștere cu 2,2 puncte procentuale față de anul anterior, în activitatea „hoteluri și restaurante”;
- în „administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ și sănătate” 62,7% din populația ocupată o reprezintă femeile, în creștere cu 0,4 puncte procentuale față de nivelul anului 2013;
- ponderea populației ocupate feminine în „activități de spectacole, culturale, recreative și alte activități” a fost în anul 2014 de 60,1% din totalul populației ocupate, având o creștere moderată față de anul anterior;
- 54,3% din populația ocupată în activitățile de comerț era reprezentată de femei, în creștere față de anul anterior cu 0,3 puncte procentuale.

Este de remarcat ponderea încă foarte ridicată a populației ocupate feminine în agricultură, silvicultură și pescuit (45,2% din totalul populației ocupate în agricultură).

Îmbunătățirea ocupării feminine în „activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative” cu aproximativ 17 mii locuri de muncă (de la 133,3 mii în anul 2013 la 150,3 mii locuri în anul 2014) se datorează și nivelului superior de pregătire a femeilor.

4. Contribuția femeilor la crearea PIB

Evaluarea contribuției femeilor la realizarea produsului intern brut s-a realizat pe baza datelor publicate de Institutul Național de Statistică pentru anul 2014, respectiv 2013 (pentru PIB pe sectoare instituționale).

Pentru calcule s-au folosit trei metode, și anume:

- **Metoda de producție**, unde PIB este suma valorii adăugate brute pe ramuri de activitate la care se adaugă impozitele nete pe produs. S-a utilizat o structură a valorii adăugate brute pe zece ramuri de activitate. În ceea ce privește populația de sex feminin s-a utilizat o structură pe sexe a

populației ocupate pe cele zece ramuri de activitate. Ca și structură pe activități ale economiei naționale, de departe contribuția cea mai mare o are sectorul serviciilor în ansamblul său (51,6% din produsul intern brut), dar cu o pondere a femeilor în populația ocupată de 48%. Sunt de remarcat ramuri în care ponderea femeilor este mai mare de 60% (intermedieri financiare și asigurări 66,3%; administrație publică, învățământ, sănătate 62,7%; activități de spectacole, culturale și recreative și alte activități 60,1%), dar contribuția acestora la realizarea produsului intern brut se situează în jurul a 16%. O altă ramură cu participare semnificativă la formarea PIB este industria, cu o pondere de circa 25%, dar cu o pondere a femeilor în populația ocupată de doar 39,3%. De remarcat este ponderea foarte redusă a populației de sex feminin în sectorul construcțiilor (7,9%). Conform acestei metode contribuția femeilor la realizarea PIB a fost estimată la 40,9%.

- **Metoda veniturilor** unde produsul intern brut este format din remunerarea salariaților și excedentul brut de exploatare și venitul mixt la care se adaugă impozitele nete. Conform acestei metode contribuția femeilor la realizarea PIB a fost estimată la 42,2%.
- **PIB pe sectoare instituționale** – s-a utilizat structura pe 4 sectoare instituționale. Chiar dacă în sectoarele administrație publică (inclusiv IFSLSGP) și societăți financiare ponderea populației ocupate de sex feminin depășește 60%, aceste două sectoare furnizează mai puțin de 15% din PIB. În schimb, în sectoarele societățile nefinanciare și gospodăriile populației care dau circa 73% din PIB, populația ocupată de sex feminin are o pondere mai redusă. Conform acestei metode contribuția femeilor la formarea produsului intern brut a fost estimată la 42,6%.

Din analiză reiese că femeile au o contribuție inferioară la crearea produsului intern brut, de circa 41 – 43%. Proporția apare ca veridică cel puțin dacă se are în vedere perioada de activitate mai redusă a femeilor, care ies mai devreme la pensie. De asemenea o astfel de proporție este argumentată și de ponderea scăzută a femeilor în populația ocupată din industrie, agricultură și mai ales construcții.

METODA PRODUCȚIEI

PIB REALIZAT DE FEMEI (2014)

Ramuri	Valoare, mld. lei	% femei în populația ocupată	Valoare PIB femei, mld. lei
PRODUS INTERN BRUT	667,6	-	272,9
Industrie	166,0	39,3	65,3
Agricultură, silvicultură, pescuit	31,5	45,2	14,2
Construcții	47,8	7,9	3,8
Total servicii	344,6	-	165,4
din care:			
Comerț, transport și depozitare, hoteluri și restaurante	101,5	45,9	46,6
Informații și comunicații	34,0	36,5	12,4
Intermedieri financiare și asigurări	22,7	66,3	15,1
Tranzacții imobiliare	54,8	36,1	19,8
Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport	46,2	39,9	18,4
Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public; învățământ, sănătate și asistență socială	68,7	62,7	43,1
Activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte servicii	16,7	60,1	10,0
Total economie	589,9	-	248,6
Impozite nete pe produs	77,7	31,3	24,3

Conform acestei metode contribuția femeilor la realizarea PIB a fost estimată la 40,9%.

METODA VENITURILOR

PIB REALIZAT DE FEMEI (2014)

	Valoare, mld. lei	% femei în populația ocupata	Valoare PIB femei, mld. lei
PRODUS INTERN BRUT	667,6	-	281,4
Remunerarea salariaților	216,7	44,0	95,4
Excedentul brut de exploatare si venitul mixt	374,4	43,3	162,1
Impozite nete	76,5	31,3	23,9

Conform acestei metode contribuția femeilor la realizarea PIB a fost estimată la 42,2%.

PIB PE SECTOARE INSTITUȚIONALE

PIB REALIZAT DE FEMEI (2013)

	Valoare, mld. lei	% femei în populația ocupata	Valoare PIB femei, mld. lei
PRODUS INTERN BRUT	637,5	-	271,3
Societăți nefinanciare	316,8	38,5	122,0
Gospodăriile populației	152,4	43,8	66,7
Societăți financiare	25,6	66,3	16,9
Administrațiile publice (inclusiv IFSLSGP)	66,7	62,7	41,8
Total economie	561,4	-	247,5
Impozite nete pe produs	76,1	31,3	23,8

Conform acestei metode contribuția femeilor la formarea produsului intern brut a fost estimată la 42,6%.

**STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE FEMININE PE
ACTIVITĂȚI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE**

- % femei din total populație ocupată -

Activități ale economiei naționale	2013	2014
Total economie	44,0	43,8
Agricultura, silvicultura și pescuit	45,6	45,2
Industrie total	39,6	39,3
Construcții	7,2	7,9
Total servicii	46,3	46,3
din care:		
Comerț, transport și depozitare, hoteluri și restaurante	45,5	45,9
Informații și comunicații	38,7	36,5
Intermedieri financiare și asigurări	65,7	66,3
Tranzacții imobiliare	45,3	36,1
Activități profesionale, științifice și tehnice și activități de servicii administrative și activități de servicii suport	39,4	39,9
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public, învățământ și sănătate	62,3	62,7
Activități de spectacole, culturale și recreative și alte activități	60,2	60,1

Sursa: INS - „Forța de Muncă în România – Ocupare și șomaj”